

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р инж. Жулиета Славчева Манчева,
Катедра „Организация и икономика на строителството“, СФ
Университет по архитектура, строителство и геодезия-гр. София

Относно дисертационен труд на
инж. Владислава Атанасова Гогова - Илиева
на тема

**„ИЗСЛЕДВАНИЯ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА СТРОИТЕЛНА
ФИРМА“**

Научни ръководители: доц. д-р. инж. Венцислав К. Стоянов
доц. д-р. инж. Лъчезар Хрисчев,

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
в област от висше образование 9.Технически науки, професионално направление
5.7 Архитектура, строителство и геодезия по научна специалност „Технология и
механизация на строителното производство“

Настоящото становище е изготвено в съответствие със Заповед №652/22.10.2021 г. на Ректора на ВСУ „Л.Каравелов“ за назначаване на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, в област от висше образование 9.Технически науки, професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия, по научна специалност „Технология и механизация на строителното производство“.

Инж. Владислава Атанасова Гогова – Илиева е представила пред катедра „Технология и мениджмънт на строителството“, разработена от нея докторска дисертация на тема „Изследвания на конкурентоспособността на строителна фирма“.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 122 стандартни страници, от които 12 страници са приложения. В структурно отношение е изграден от увод, изложение в четири глави, заключение, списък на използваната литература, приложения. Цитирани са 70 източника и е посочен списък на съкращенията.

2. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

В уводната част са изложени причините, поради които през последните години нараства значението на конкурентоспособността в национален, отраслов и фирмен аспект. Тя е основна предпоставка за икономическо развитие и просперитет. В условията на свет пазар силно

нараства конкуренцията между строителните фирми. Това прави актуален проблема за изследване на фактори, влияещи върху конкурентоспособността на строителните фирми.

Дисертационната работа насочва вниманието върху изследването на група от фактори, влияещи върху конкурентоспособността на строителната фирма при определена специализация в предлагането на услуги на строителния пазар.

Съдържанието на разработката напълно съответства на темата на дисертационния труд.

Резултатите от подобно научно изследване са необходими и ще допринесат за подобряване на функционирането на строителни организации и тяхното развитие, и задълбочаване на знанията за ефективни форми и методи на управление на строителна фирма, действаща у нас.

3. Характеристика и структура на дисертационния труд

Целта на дисертационния труд е разработване на модел за оценка на вътрешни фактори (елементи от вътрешната среда) на конкурентоспособност на строителните фирми. Основни задачи са да се определи тяхното състояние и влияние върху конкурентоспособността на база на теоретични и емпирични изследвания, и да се систематизират основни теоретични познания, които ще помогнат на мениджърите да добият допълнителни познания относно управлението на малка строителна фирма.

Обектът на изследване на дисертационния труд е малката строителна фирма, съгласно закона за малките и средни предприятия и закона за счетоводството.

В глава първа „Анализ на проблема за повишаване на конкурентоспособността на строителните фирми“ са дефинирани основните теории и концепции свързани с понятията „конкуренция“ и „конкурентоспособност“. В рамките на първа глава от дисертацията се анализира подробно текущото състояние на проблема и е представен опитът на изследователи, работили по темата. Прави впечатление добрата осведоменост на докторанта по разглежданата тематика.

Глава втора „Система от фактори, влияещи на конкурентоспособността на строителна фирма“ представя аргументи относно вътрешнофирмената среда, като определяща за нивото на индивидуалната конкурентоспособност на фирмата. Представена е силата и характера на факторите на средата, тяхната водеща роля в стремежа към повишаване на фирмената конкурентоспособност. Анкцентирано е върху факта, че вътрешните фактори са функция на индивидуалното управление, но и на това, че се променят от въздействията на външната среда и същевременно, заедно с нея, обуславят управлението на фирменото поведение. Докторантът приема като основополагащ факта, че човешките ресурси са един от основните фактори за икономическото, социално и интелектуално развитие на обществото и на фирмата, и откроява вътрешните фактори на конкурентоспособност, влияещи върху общата конкурентоспособност на фирмата, като провежда пилотно проучване сред служителите от висше и средно ниво на управление на строителни фирми. Изследването обхваща периода 2013–2015 години. Чрез анкетни карти сред служители на 60 строителни фирми е събрана информация за организационно –информационните фактори: ефективността организационната структура на

фирмата, системата за контрол, ефективността на управлението, фирмената култура; развитието на човешките ресурси. Резултатите са анализирани, систематизирани и обобщени. Направените изводи са основа за определяне на група от фактори на конкурентоспособност (от вътрешната среда на строителна фирма), които се изследват във втори етап на проучването. Отново чрез анкетно проучване е събрана информация за равнището на влияние на факторите със съответните подфактори върху конкурентоспособността. Направените изводи са правилно формулирани.

Съдържанието на трета глава, озаглавена „Обработка и анализ на резултатите от анкетното проучване“, обхваща анализ и оценка на групите фактори на конкурентоспособност на строителните фирми. За целта е осъществено анкетно проучване сред респонденти от 105 строителни фирми за периода ноември 2016 – март 2018 година.

В глава трета е изведен теоретичен математически модел за обработка на данните от анкетните карти. Моделът се основава на дисперсионен анализ, като се изучава влиянието на една или няколко групиращи променливи върху количествен фактор. В табличен вид е представен модел на резултатите от изчисленията и обработката на данните при факторния дисперсионен анализ, изпълнен чрез IBM SPSS Statistics. Направена е проверка за достоверност на извадката. Коректно е получена средната оценка на влияние върху фирмената конкурентоспособност на обособените пет групи фактори на конкурентоспособност.

Глава четвърта „Оценка и практическо приложение на изследването“ формулира основните изводи и предложения в края на дисертацията.

Научната разработка показва, че авторът на дисертационния труд инж. Владислава Гогова-Илиева задълбочено познава теорията и методологията свързана с конкурентоспособността на отрасъл строителство, която се формира на база влиянието на факторите на националната конкурентоспособност и реалната конкурентоспособност на фирмите в този отрасъл.

4. Приноси в дисертационния труд

Приемам посочените от докторанта приноси и ги оценявам като научно-приложни. Получените резултати от изследването са приемливи и могат да се използват в строителната практика.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

По темата на дисертацията са публикувани 3 статии на български език и в съавторство, представени на научни конференции. По този начин инж. Гогова е направила своята разработка достояние на специалистите, работещи в областта на изследвания проблем.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на докторанта, с обем от 47 стр., добре отразява съдържанието на дисертационния труд. Разработен е съгласно законовите изисквания и в него са представени

основните елементи на дисертацията.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки. Бих препоръчала по-голям брой самостоятелни доклади и участия в научни форуми в бъдещата работа на докторанта.

В материалите, предоставени ми за становището, не се съдържа „декларация за оригиналност“, изискуема съгласно чл. 27 (2) от Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав на Република България.

8. Заключение

Направените препоръки не намаляват стойността на разработката. Цялостният анализ на дисертационния труд показва, че инж. Владислава Атанасова Гогова – Илиева се е справила успешно с разработването на разглеждания проблем и е получила научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос към теорията.

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България.

9. Оценка на дисертационния труд

Комплексната ми оценка за работата на докторанта е положителна и като отчитам постигнатите научно-приложни приноси в разглеждания дисертационен труд, предлагам на уважаемото научно жури, да присъди образователната и научна степен „доктор“ на инж. Владислава Атанасова Гогова–Илиева по научна специалност „Технология и механизация на строителното производство“ в област на висше образование 5.Технически науки, професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия.

София, 1 декември 2021 г.

Член на научното жури:

/проф. д-р инж. Жулиета Манчева/

